

Feavea'iga Fa'apitoa o le Suparaneueta a Niu Sila (Penisiona) po'o le Penisiona a Tagata sa i le Taua

Na toe iloilo ma fa'atonutonu i le aso 18 Iuni 2007

O lenei fe'avea'iga fa'apitoa e mafai ai ona fa'auau pea le tōtōgiina atu o lau Penisiona po'o le Penisiona a Tagata sa i le Taua ("Penisiona a Niu Sila") pe'afai lea ete si'itia e te aumau i se tasi o atunu'u nei o le Pasefika.

Amerika Samoa	Nauru	Samoa
Atu Kuki	Niu Kaletonia	Atu Solomona
Setete o Maikoronesia	Niue	To'elau
Fiti	Atu Mariana i matū	Toga
Falani Polenisia	Palau	Tuvalu
Kuama	Papua Niukini	Vanuatu
Kiripati	Motu o Pitikeni	Uea ma Fotuna
Atu Maresala		

Ina ia mafai ona maua lau penisiona Niu Sila i totonu ose tasi o nei atunu'u o le Pasefika, e tatau ia te oe ona:

- iai sou fa'atagaga fa'aletūlāfono e te maua ai le Penisiona Niu Sila ae ete le'i tu'ua Niu Sila; ma
- iai sou fa'atagaga fa'aletūlāfono ete maua ai le Penisiona Niu Sila na'o oe. O ta'ito'alua e lē iai se fa'atagaga fa'aletūlāfono mo le penisiona (ose fa'ata'ita'iga o i latou ei lalo ifo o le 65 tausaga) latou te lē mauaina le penisiona i atunu'u i fafo; ma
- O le a e aumau i se tasi o nei atunu'u o le Pasefika mo se taimi e silia ma le 52 vaiaso; ma
- avea oe ma tagata nofomau i se tasi o nei atunu'u o le Pasefika pē'a totogi atu peimani (payment) ta'itasi iā te oe; ma
- Ia e nofomau ma e iai i totonu o Niu Sila i le aso e te apalai ai mo le Fe'avea'iga Fa'apitoa o le penisiona Niu Sila (*Silasila i le pepa o mea e mana'omia i lou aumau ai i Niu Sila mo penefiti ma penisiona Niu Sila*).

O le aofa'i o lau tupe e maua (payment) o le a fa'apenei:

Pe afai sa e nofomau i totonu o Niu Sila...	O le'ā e maua le...
mo le 20 tausaga ato'atoa po'o le sili atu fo'i talu mai le 20 tausaga o lou matua	aofa'iga atoa o le penisiona autū
mo le 10-20 tausaga ato'atoa talu mai le 20 tausaga o lou matua	1/20 o le penisiona autū mo tausaga ta'itasi sa e nofomau ai i Niu Sila talu mai le 20 tausaga o lou matua
mo le 10 tausaga ato'atoa talu mai le 20 tausaga o lou matua	'afa o le penisiona autū

O nisi fesoasoani tului e ono mafai ona e mauaina i Niu Sila o le a lē totogia i atunu'u i fafo, e iai le alauni o le nofo to'atasi na o oe, alauni ma'i po'o tupe tului e fesoasoani i totogi o fale.

O le totogi o le penisiona autū o le a toe iloilo ma fesuia'i muamua **pe'afai lea o e mauaina se penefiti po'o se penisiona mai atunu'u i fafo**, ma o peimeni (payment) po'o lau tupe maua o le a toe fuafuaina lea ina ia talafeagai ma le fua fa'ata'au o lo'o i luga.

O lāfoga (tax) e lē 'ave'esea i Niu Sila a'o le'i faia peimeni i atunu'u i fafo. E te ono tōtōgia lāfoga i le atunu'u i fafo ua e si'itia e te aumau ai. Fa'amolemole e fa'afeso'ota'i le Ofisa o Lāfoga i le atunu'u o le a e si'itia iai mo nisi fa'amatalaga.

Fa'amolemole e logo mai matou i so'o se suiga e ono a'afia ai au peimeni, suiga e pei:

- o fa'amatalaga au'ilili e patino iā te oe lava, o se fa'ata'ita'iga o le suiga o lou igoa po'o lou tuātusi
- o le tulaga o iai lou soifuaga, mo se fa'ata'ita'iga pe'a amata ona lua nonofo ma sou to'alua
- pe'afai o oe ma lou to'alua ua si'itia e nonofo i se isi atunu'u
- pe'afai o oe ma lou to'alua ua amata ona maua se penisiona mai se isi atunu'u i fafo

O le a lafo atu fa'avaitaimi ni Tusi Fa'amaonia o lou soifuaga e fa'atumu ma toe fa'afai mai ina ia mautinoa ai o tumau pea le sa'o o ou fa'amatalaga ma tupe e tatau ona e maua fa'aletulāfono. Fa'amolemole e logo mai fo'i matou pe'a e toe fo'i mai ete nofo aumau i Niu Sila.

Fa'afeso'ota'i le Work and Income 'ae ete le'i malaga i atunu'u i fafo mo so'o se mafua'aga po'o le 'umi fo'i ete malaga ai. O lea faiga o le a mautinoa ai lou maua sa'o pea o ou totogi fa'aletulafono (silasila i le pepa o le *Malaga i Atunu'u i Fafo*).

Mo nisi fa'amatalaga e uiga i le fe'avea'iga fa'apitoa o le penisiona, fa'amolemole e fa'afeso'ota'i matou i le telefoni e leai se totogi 0800 777 117. Pe afai ete telefoni mai i atunu'u i fafo, fa'amolemole e vili le +64 4 978 1180. Po'o le tusi mai fo'i ia matou i le pusameli P O Box 27-178, Wellington, New Zealand po'o le imeli international.services@msd.govt.nz. Silasila i le matou upega o feso'ota'iga www.workandincome.govt.nz/international-services/

Mo nisi fa'amatalaga e uiga i Penisiona a Tagata sa i le taua fa'amolemole e fa'afeso'ota'i le Ofisa o Au'aunaga mo Penisiona a Tagata sa i le Taua (War Pension Services) i le 0800 553 003.

Pe afai ete tutuli pe leaga lau fa'alogu, o le a mafai ona e lafoa se tusi i le matou Deaf Link free-fax 0800 621 621. O le a avanoa fo'i se tagata fa'aliliu upu mo oe pe'a e vilia matou i le 0800 777 177.